

SPINOZA EN ADVAITA (8.4) aandacht-waarnemen

Het verleden – niet het heden, het nu – wordt waargenomen, omdat al wat nu is, geïnterpreteerd wordt vanuit vroegere ervaringen; zie hoofdstuk 4 syllabus “ken je zelf”.

Als er werkelijk echt waarnemen is, ontbreekt het vergelijken, is er geen (ver)oordelen en benoemen. Werkelijk waarnemen is zelfs voorbij het uitzuiveren van het denken, het is gedachteloos in de goede zin van het woord.

Als voorbeeld kan dienen het relaas van clown Suzannes “buitenspel” (De Clown (5)).

Als de pijn wordt waargenomen met de ervaringen uit het verleden – zie ook de syllabus hoofdstuk 4 waarnemen – is er pijn en angst. Als er wordt waargenomen zonder verleden – als een kind – is er niets, geen ik als subject en geen pijn als object. Totale mindfulness, met een open geest, zuiver en uitgezuiverd van elk verleden. Een klein kind heeft (nog) geen verleden, daarom neemt het waar met een totale openheid van geest. En dit is ook de diepe betekenis van de uitspraak van Jezus: “ als ge zijt als de kinderen zult ge het rijk der hemelen binnengaan”. Een dergelijke aandacht, waarin subject en object versmelten – Suzannes ervaren in “buitenspel” - tot een zuiver zijn en bewustzijn is genoegzaam bekend in de Oosterse filosofieën.

Het is een staat van zijn waarin ook gehandeld kan worden in volkomen vrijheid en volmaakt juist, zoals ook uit de eerdere getuigenissen van Suzanne naar voren komt.

Is de uitspraak van Descartes “ ik denk dus ik ben” dan nog wel een uitspraak die geldig is of zelfs ooit geldig is geweest ?

Ook bij de uitspraak van Antonio Damasio (neurowetenschapper en eredoctoraat KUL) “Descartes zat ernaast; het moet zijn : ik voel dus ik ben” moet dezelfde vraag gesteld worden.

Immers in die staat van zijn, van totale mindfulness, is er geen subject, geen ik, geen denken en geen voelen. Toch is er niet niets, maar ook niet iets. Het is een staat van zijn die door de Boeddha geduid werd als “Leegte”, een leegte die echter niet leeg is, maar waarvan gezegd werd “ neti neti” (niet dit, niet dit) ook wel beschreven als sunya. In enige verzen van de Avadhuta Gita waaronder vers 3.45 wordt dit aangehaald.

In beide situaties van waarneming door Suzanne betrof het een waarnemen van een gebeuren ín haar, maar ook wanneer op deze wijze een verschijnsel buiten de waarnemer wordt waargenomen gebeurt dit waarnemen in wezen ín de waarnemer zelf. Het volstaat aldus om uitsluitend jezelf waar te nemen; dit is overigens de enige

weg. Ramana Maharshi en Jezus staan hier op één lijn.
In de syllabus staan diverse aanwijzingen hoe door zichzelf te bevragen in een openheid van geest dit waarnemen kan toegepast worden. Iedere reis vangt aan met een eerste stap...